

A LÉLEK LÉPCSŐJE

Sulyok Gabriella grafikáihoz

Van-e a léleknek lépcsője? Ha van, a mennybe vezet-e vagy a pokolba? A tisztasághoz, az átszellemültséghez – ahogyan a fűszál, a fa vagy a felhő lélegzik –, avagy a fájdalmas, ám termő magányba – a kollektív egyedüllétbe –, amely a művésznak napsütötte kilátó, ugyanakkor a szenvedés tisztítótüze?

Ki megy, ki közlekedik – ugrabugrál, tipeg, toporog, rohan – a lélek lépcsőjén? Maga az alkotó, aki mit se tudván a teremtő ihlet megmagyarázhatatlan, gyakorta vagy ritkábban rátörő lázának mikéntjéről-gyutacsáról, csak megy, megy fölfelé – paradox – eddig ismeretlen mélységek meghódításának igézetében? Vagy a *lélek lépcsőjén*, keleti csöndet majszolva és casanovás életörömmel, maga a Világ baktat, hogy tengereire és horhosaira, tűzhányóra és jégbarlangjaira – a természeti szépséget megélt ember viharaira – figyelmeztetve a lét kiismerhetetlenségéről valljon?

Kell-e az égnek támasztott létra grádicsain fölfelé kapaszkodnunk – nyomot hagyván a karcos homokban, gyémánt-sivatagban –, hogy elérkezzünk önmagunkhoz? Vagy elég a profán oltár – a fa lombozatán átsütő napfény – előtti ima, a lég molekuláival való érintkezés?

A kibeszélhetetlen sejtelmek, az apró rezdülések, fájdalmak, s a befelé nyelt szemérmes öröm eldorádója a Sulyok Gabriella-grafika. A *másik* megérintésének már-már szakrális vágya-mozdulata olyan mélyen belé van ivódva a lapokba, hogy csak bámulunk a rajzi költészet ilyesfajta kitárulkozásán. Gyónás ez, a legszemélyesebb (legszemérmesebb?) gyónás, amelyben a fehér papír szentsége előhívó-ösztönző erővel bír.

Ha látjuk a fekete tus gomolyfelhőiből, természet- és érzelem-csipkéiből kivilágító nagy fehér tisztásokat, a *semmi* pluszként megjelenő látványtartozékait (*A látóhatár felé* – 2007; *Felhőben lélegző* – 2010; *Forrásvidék III.* – 2005; *Sötét oltalom* – 2009-2011; *Orfeusz és Euridyke* – Gaál István filmjéhez, 2009), előttünk az áradó, fénnel és zenével telített, a halhatatlan – megvalósíthatatlan? – szerelmet-hűséget áhító lélek kitárulkozása.

Hozzáadni a világhoz valamit, hogy evvel a saját személyiségünk is gyarapodjék, csak első hallásra könnyű. Pedig Sulyok Gabriella a „filmes” szemével-gondolatiságával és a „zenész” érzelmi hangoltságával ezt teszi. Grafikai tehát a testvérműzsákkal együtt lélegző, a minél teljesebb önkifejezésre sarkalló *kozmosz életvágytól* kapják tartásukat, szépség-ethoszukat. Nagy átéléssel papírra *lehelt* érzelmetablók, amelyeken a finom vonalhaló személyiségjegy. Itt a *suhanásnak* is van országútja, a *legbensőbb csendnek* is virradata.

A műveltségélmény egyúttal a látható és a láthatón túli különböző érzelmtárnák oszlopa. A *József és testvéreit* író Thomas Mann (*Vándorutak I.-II.* – 1976, 1978) a ragyogó magyar filmrendezővel, Gaál Istvánnal (*Orfeusz és Euridyke*) és a festészet klasszikusával, Csontváry Kosztka Tivadarral (*Zarándoklás a nagy fához* – 1977) úgy fog kezdet, hogy eme érzelmi láncolat melegében (a grafikusművész invenciózus értelmezései többek, mint illusztrációk) megidéző és megidézett egyként megdicsőül.

A *Cím nélkül* (1991 – 1996) ötven, jobbára egy alakos karakterrajza a test és mozdulat templomi csöndjében, a maga kiszolgáltatottságában bravúros tabló. A bújtatott erotika éppúgy alapja, mint a figurákban (arcukban, gesztusaikban) leledző – „látva lássatok” – kitárulkozás. A gondolati és formai igényesség láttán könnyen megállapítható: poétával van dolgunk. Sulyok Gabriella vonalköltészete – lásd a *Rajzvers* (2009 – 2011) és a *Naplórajzok* (2010 – 2011) tizenkét-tizenkét grafikáját – úgy különleges szépség-terrénum, hogy a személyiség *confiteor*ja mellett érzelmi húrokat pengető világmagyarázat is.

Szakolczay Lajos
2011.március 7.